

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет соціально-економічної освіти та управління

“Затверджено”

на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М.П. Драгоманова
протокол № 5 від «06» березня 2018 р.
Голова Приймальної комісії
Андрущенко В.П.

Програма вступного фахового випробування

з соціології

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття ступеня

«Магістр»

на базі здобутого

ОКР «Спеціаліст»/ ступеня «Бакалавр»

Спеціальність 054 «Соціологія»

Київ – 2018

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Сучасна підготовка фахівців з соціології як галузі теоретичних досліджень та розробки і проведення соціологічних досліджень ґрунтується на інтеграції наукового знання в систему освіти, що сприяє отриманню високого рівня професійної підготовки, оволодінню глибокими знаннями основ наукового світогляду, широкою ерудицією та культурою. Загальні вимоги до якостей магістра як соціальної особистості відображають гуманістичну спрямованість змісту освіти, головною метою якої є надання цілісного уявлення про суспільство, закони функціонування і розвитку сучасного суспільства, опанування наукового знання про соціальну реальність, навчитися розуміти, інтерпретувати і використовувати в професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення соціології, данні конкретно-соціологічних досліджень, формування соціологічного мислення майбутніх спеціалістів. Сучасний магістр повинен поєднувати широку фундаментальну науково-практичну підготовку, досконало володіти своєю спеціальністю, безперервно поповнювати свої знання, вміти на практиці застосовувати принципи наукової організації праці, володіти передовими методами керівництва студентськими колективами, навичками наукової, педагогічної та виховної роботи.

Отримання магістерського ступеня з соціології вимагає від абітурієнта, який немає базової соціологічної освіти ґрунтовних знань з таких дисциплін як „Історія та теорія соціології”, „Загальна соціологія”, „Спеціальні та галузеві соціології”, „Методи та техніка проведення соціологічних досліджень”. Попередні кваліфікаційні рівні, зокрема „Бакалавр” мають чітко визначену систему сформованості теоретичних знань та практично зорієнтованих вмінь і навичок з означених курсів, які є основними і фундаментальними у підготовці фахівців в усіх вищих навчальних закладах України.

2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
		<i>на питання теоретичного змісту</i>	<i>Національна шкала оцінювання</i>
0-99 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету; його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Не володіє категоріальним апаратом про структуру	Незадовільно

		соціологічного знання	
100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету осять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання	Задовільно
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні опрацювання та аналізу соціологічних джерел. Помітне прагнення абітурієнта логічно давати відповіді при відповіді на питання білета	Добре
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння матеріалу на рівні аналізу зв'язків та закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них	Відмінно

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки)

вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або « не рекомендовано до зарахування» з урахуванням співбесіди з мови (української, російської)

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Теоретичні знання повинні відповідати рівням засвоєних знань відповідно до виділених положень за такими основними блоками:

4.1. Соціологія – наука про суспільство.

Якісні зміни в суспільному розвитку та суспільні потреби, як умови виникнення соціологічної науки. Роль фундаментальних відкриттів природничих наук, філософських, економічних, політологічних теорій в підготовці теоретичних передумов виникнення самостійної науки про суспільство. Вплив економічних, соціальних, політичних факторів на становлення соціології як самостійної науки. Місце історико-соціологічних знань в одержанні нових даних про суспільство. Загальна панорама сучасної соціології. Структура соціологічної науки. Рівні дослідження: макро- та мікросоціологія. Методологічні основи соціології, плюралізм позицій.

4.2. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки.

Соціологія: історія становлення та розвитку. Теоретичні та соціальні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Історія соціології як навчальна дисципліна. Теоретичні засади історії соціології. Предметна область історії соціології. Місце історії соціології в структурі соціологічного знання. Міждисциплінарні зв'язки історії соціології. Особливості історичного розвитку соціологічного знання, зв'язок його еволюції з історією суспільства та культурними традиціями. Головні етапи розвитку соціологічної думки: критерії періодизації соціології. Визначення поняття наукової школи в соціології. Класифікація наукових шкіл та теорій соціології. Соціологічна теорія, як система логічно взаємозв'язаних понять та принципів. Парадигмальний плюралізм соціологічного знання. Значення історії соціології для розвитку сучасних наук про суспільство.

4.3. Українська соціологічна думка кін. ХІХ — початку ХХ ст.

Дослідження Женевського гуртка українських вчених як початок самостійного соціологічного знання. Вплив західних соціологів на його становлення. Соціологічні погляди С. Подолинського, М. Драгоманова і Ф. Вовка. Неопозитивізм в українській соціології, вплив на його розвиток творчого доробку російсько-американського соціолога П. Сорокіна. Погляди видатного українського соціолога І. Ковалевського, його соціологічна система. Роль творчості І. Франка у становленні національної свідомості українського народу.

Внесок М. Грушевського у розвиток української соціології. Методологічні розробки у соціології Б. Кістяківського. «Теорія зв'язків» С. Дністрянського. М. Туган-Барановський про місце соціології в системі суспільних наук, значення господарської діяльності у суспільному житті, класову боротьбу. Чинники, що стримували розвиток української соціології у післяреволюційний період.

4.4. Сучасний розвиток української соціології

Соціологія радянського періоду та її криза. Радянська соціологія 20 – 30-х рр. ХХ сторіччя. Поступове "відродження" соціології на межі 50 – 60-х рр. ХХ ст. Організація наукової та, зокрема, соціологічної діяльності в діаспорі. Соціологічні праці науковців діаспори, їх класична українська тематика. Наукове товариство імені Т. Г. Шевченка - найдавніша вітчизняна академічна наукова інституція. Соціологічні концепції М. Шаповала, О. Бочковського, В. Липинського. Ідеологічна "відлига" і "реабілітація" прикладної соціології. Соціологічна наука України після "перебудови". Роль Соціологічної асоціації України у становленні соціологічної науки. Основні напрями розвитку соціології у сучасній Україні.

4.5. Об'єкт, предмет соціологічного знання

Знання про суспільство та соціологія. Соціологія як наука. Поняття соціального. Багатовимірність соціальних ситуацій. Основні функції соціології. Соціологія в системі наук про суспільство.

4.6. Структура соціологічного знання

Структура системи соціологічного знання. Соціологічна теорія, її типи, рівні та способи побудови. Спеціальні соціологічні теорії. Галузеві соціологічні теорії. Соціологічні дослідження як інструмент пізнання соціальної реальності. Взаємодія елементів системи соціологічного знання. Рівні дослідження: мікро-, мезо -, макро – та глобальна соціологія.

4.7. Теоретична соціологія та соціологічна уява

Загальна соціологічна теорія. Основні принципи загальної соціологічної теорії. Понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки, його роль у пізнанні соціального життя. Соціологічне теоретизування, мислення та уява. Соціологічна уява в соціологічних теоріях. Соціологічні парадигми.

4.8. Суспільство: сутність, типи, тенденції розвитку

Еволюція уявлень про суспільство та теорії його походження. Сутність поняття суспільство, його основні ознаки. Характеристика суспільства як соціальної системи.

Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Типологізація суспільств. Характерні особливості сучасного суспільства. Теорія модернізації.

4.9. Соціологія культури

Соціальна сутність культури. Структурні елементи культури: мова, цінності, норми, зразки поведінки. Рівні, види та форми прояву культури в житті людини та суспільства.

Функції культури. Сутність і зміст культурної динаміки. Зміни в культурі.

4.10. Соціальна структура суспільства

Сутність соціальної структури суспільства. Типологія елементів соціальної структури.

Соціальні статуси і ролі – головні сполучені елементи соціальної структури суспільства. Соціальна диференціація та соціальна стратифікація. Історичні типи стратифікації. Поняття соціальної мобільності. Види соціальної мобільності. Стратифікація та мобільність у сучасному суспільстві.

4.11. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації

Інституалізація як соціальний феномен. Соціальні інститути як засоби організації, управління та регулювання системою суспільних відносин. Види, функції та дисфункції соціальних інститутів. Поняття соціальної організації. Організація як складова соціальної структури суспільства. Основні риси соціальної організації. Типи організацій. Формальні та неформальні організації. Роль і значення організації в сучасному суспільстві.

4.12. Соціальні зміни та соціальні процеси

Соціальні зміни: поняття та види. Концепції соціальних змін. Структура і механізми соціальних змін. Фактори соціальних змін. Соціальний розвиток і соціальний прогрес. Соціальні зміни та соціальна стабільність. Соціальні процеси та їх різновиди. Революція як форма соціальних змін. Модерн та модернізація. Поняття модернізації. Види модернізації.

4.13. Соціологія особистості

Соціологічні підходи до вивчення особистості та її місця в суспільстві.

Соціологічна структура особистості. Особистість і соціальне середовище.

Сутність соціалізації особистості. Етапи та моделі соціалізації. Агенти та інститути соціалізації. Проблеми взаємодії особистості та суспільства в умовах трансформації суспільства.

4.14. Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль

Визначення сутності і механізмів соціальної дії. Соціальна взаємодія та соціальні зв'язки. Соціальні відносини та соціальні конфлікти. Класифікація соціальних конфліктів. Причини, динаміка та форми розв'язання соціальних конфліктів.

4.15. Девіантна поведінка та соціальний контроль

Девіантна поведінка, її сутність та види. Причини девіації. Основні теорії девіації.

Поняття соціального контролю. Види соціального контролю. Функції соціального контролю. Формальний й неформальний контроль. Самоконтроль. Соціальні норми та норми права, їх функції. Норми права і норми моралі. Соціальні санкції, їх види.

4.16. Масові дії і суспільні рухи

Масова поведінка. Форми масової поведінки. Натовп. Теорії натовпу. Соціальні рухи. Динаміка соціальних рухів. Види соціальних рухів та їх ознаки. Теорії суспільних рухів.

4.17. Еволюція футурологічної думки

Сутність передбачення. Особливості виникнення передбачення. Способи передбачення: наукове та ненаукове. Форми ненаукового передбачення. Передумови виникнення соціального прогнозування. Поняття прогнозування та прогнозу. Футурологія. Прогностика та соціологія.

4.18. Наукові засади складання соціального прогнозу

Методологія соціального прогнозування. Мета та види прогнозу. Методика проведення прогностичного дослідження. Методи прогнозування.

4.19. Статус якісних досліджень у системі соціогуманітарного знання

Основні характеристики якісного і кількісного підходу в соціології та суміжних дисциплінах. Підставові принципи в альтернативних наукових парадигмах соціальних наук: позитивізм, постпозитивізм, критична теорія, конструктивізм. Принципові положення в альтернативних парадигмах щодо окремих проблем (мета дослідження, тип знання, критерії якості, позиція дослідника). Переваги і недоліки якісних досліджень з точки зору різних парадигм у соціальних науках.

4.20. Якісні дослідження в історії соціальних наук

Поява і поширення якісних методів у соціології (Чиказька соціологічна школа 30-х рр., польська соціологічна школа). Якісні дослідження в культурній антропології і етнографії. Російські етнографічні програми В. Н. Тенішева. Англійські соціальні дослідження (Ч. Бут, С. і Б. Уебб). Використання особистих документів у зарубіжній і радянській психології 30-х рр. Занепад якісних методів в соціальних науках в період засилля позитивізму. Ренесанс якісних досліджень у соціальних науках та його причини.

4.21. Сучасні якісні дослідження та їх варіативність

Актуальність якісних підходів у сучасній соціології та інших соціогуманітарних дисциплінах. Теоретичні основи якісної методології у соціальних науках. Соціальна феноменологія (А. Шюц, П. Бергер і Т. Лукман). Символічний інтеракціонізм (Ч. Кулі, У. Томас, Дж.Г. Мід, Г. Бекер, А. Штраус, Н. Дензін). Драматургічний аналіз (І. Гофман). Етнометодологія і конверсаційний аналіз. Посткласична культурна антропологія (К. Гірц). Якісні дослідження в соціальній історії і психології. Гендерні дослідження. Класифікація якісних методів. Застосування якісних методів у різних напрямках сучасних соціальних досліджень.

4.22. Біографічний метод в якісній соціології

Специфіка біографічного (автобіографічного) методу в соціології та інших соціальних науках. Генезис біографічних досліджень. Концептуальні засади

використання особистих документів. Критерії класифікації особистих документів. Розповідь про життя та історія життя. Усна історія. Сімейні історії. Генеалогії. Наративне та лейтмотивне біографічне інтерв'ю. Способи отримання особистих документів (публічні конкурси життєописів, індивідуальні і групові інтерв'ю тощо). Проблеми інтерпретації текстів автобіографічних документів. Соціосимволічний і соціоструктурний підходи у використанні особистих документів. Текстуальний аналіз особистих документів і його різновиди. Поле сучасних біографічних досліджень.

4.23. Етнографічний метод в якісній соціології

Специфіка методу включеного спостереження (етнографічного методу) в соціології та інших соціальних науках. Метод включеного спостереження у класичній і посткласичній соціології і культурній антропології. Сфери доцільного застосування етнографічного методу. Спостереження як опис ситуації, поведінки задіяних в ній людей, а також значення того, що спостерігалось. Різновиди спостереження: включене спостереження, польове спостереження, якісне спостереження, пряме спостереження, польове дослідження, етнографічне дослідження. Переваги і недоліки методу спостереження. Стратегії спостереження. Тривалість спостереження. Польові записи. Етапи і технологія польового дослідження.

4.24. Класифікація якісних методів

Монографічний метод (case study): сутність і особливості. Становлення монографічного методу і його поширення у соціальних науках. Монографічні дослідження Ф. Ле Пле. Монографічні дослідження в американській соціології. Монографічні дослідження в східноєвропейських країнах (30–60-і рр.) Бухарестська монографічна школа. Застосування монографічного методу у радянській і пострадянській соціології. Сфери застосування монографічного методу у соціологічних та соціальних дослідженнях. Специфіка процедури монографічних досліджень.

4.25. Метод групових дискусій у соціології . Фокус-групи

Групові дискусії та їх застосування у соціальних науках. Специфіка методу фокус-груп. Умови появи і поширення фокус-групових досліджень у зарубіжній соціології. Застосування фокус-групових проектів у пострадянській соціології, політології, маркетингових дослідженнях. Особливості процедури фокус-групового дослідження. Підходи до опрацювання матеріалів, отриманих у фокус-групових дослідженнях. Переваги і недоліки фокус-групових досліджень. Сфери доцільного застосування методу фокус-груп.

4.26. Технологія проведення якісних досліджень

Логіка проведення якісного дослідження. Визначення проблеми дослідження. Вибірка у якісному дослідженні та критерії її обґрунтування. Сутність поняття «теоретична вибірка», її засади. Специфіка польового етапу дослідження. Первинне опрацювання зібраної інформації. Організація даних. Можливості комп'ютерного опрацювання даних. Системи транскрибування і

кодування якісних даних.

4.27. Стратегія якісного дослідження (польовий етап)

«Насичений» опис чи пояснення: сучасні підходи до інтерпретації даних якісних досліджень. Аналітична індукція в якісних дослідженнях. Стратегія «обгрунтованої теорії» А. Глейзера і Б. Штрауса у якісних дослідженнях. Триангуляція: сутність, різновиди. Наративний аналіз, його специфіка. Методологія «подвійної рефлексивності» (Т. Шанін).

4.28. Опис аналіз якісних досліджень

Основні типи стратегій у якісних дослідженнях. Різновиди представлення отриманих результатів. Можливості побудови концептуальних моделей у якісних дослідженнях. Критерії побудови міні-теорій. Проблеми етики у якісних дослідженнях.

4.29. Первинна обробка даних соціологічного дослідження

Первинна обробка даних соціологічного дослідження: перевірка якості заповнення анкет, кодування відкритих та напіввідкритих питань. Типи даних: структуровані та неструктуровані.

Електронні методи первинної обробки соціологічної інформації. Створення матриці даних за допомогою Vortex, SPSS, Excel. Особливості вводу даних по змінним різного типу: альтернативні, номінальні, порядкові, кількісні. Особливості обробки табличних та рангових питань.

4.30. Етносоціологія

Предмет і об'єкт етносоціології. Визначення етносоціології як науки. Історія виникнення та розвитку етносоціології. Основні функції етносоціології. Місце етносоціології в системі наук: етнології, етнографії, етнічної психології, етнолінгвістики. Сучасні концепції та напрямки етнічної соціології. Місце етносоціології у прогнозуванні етносоціальних процесів і міжетнічних процесів.

4.31. Соціологія освіти.

Науковий статус соціології освіти. Предмет і об'єкт соціології освіти. Основні категорії та поняття соціології освіти. Завдання та актуальні проблеми соціології освіти. Методологія і методи дослідження в соціології освіти. Міждисциплінарні зв'язки соціології освіти. Суспільне призначення соціології освіти. Особливості функціонування освіти як соціального інституту в Україні.

4.32. Соціологія сім'ї як галузь соціологічного знання.

Шлюб і сім'я як об'єкт соціологічного дослідження. Соціологія сім'ї як спеціальна соціологічна теорія. Предмет та об'єкт соціології сім'ї. Зміст понять «шлюб» та «сім'я». Сімейно-шлюбні стосунки в дослідженнях соціологів. Стан та тенденції шлюбно-сімейних відносин в Україні.

4.33. Соціологічне дослідження громадської думки.

Історія появи поняття «громадська думка». Розвиток громадської думки.

Розкриття поняття “соціальна оцінка”. Етапи становлення громадської думки. Визначення механізмів формування громадської думки. Виділення показників соціальної зрілості. Проблема ідентифікації громадської думки.

4.34. Соціологія економіки: проблеми становлення і розвитку.

Зростання наукового і практичного інтересу до соціології економіки. Дискусії про предмет та методи соціології економіки. Структура соціології економіки. Особливості підходу соціолога та економіста до аналізу економічних явищ (процесів). Евристичні можливості моделі “економічної людини” і моделі “соціологічної людини”. Передумови, етапи становлення й сучасний стан соціології економіки. Роль соціології економіки в поясненні динаміки оновлення економіки України. Фактори економічного розвитку. Економіка як соціальний інститут. Методика и техніка соціологічних досліджень у сфері економіки.

4.35. Соціологія інвалідності.

Термінологічний дискурс щодо понять «вада», «інвалідність», «непрацездатність». Міжнародна класифікація термінології щодо людей з обмеженою дієздатністю. Введення дефініції «людина з функціональними обмеженнями здоров'я». Критерії оцінки людської неповноцінності та ставлення до людей з особливими потребами: історичні етапи.

4.36. Соціологія комунікацій.

Соціологія комунікацій як спеціальна галузь соціології. Об'єкт, предмет і методи соціології комунікацій. Базові категорії дисципліни: комунікація, інтеракція, спілкування, інформація. Специфіка соціологічного аналізу комунікації. Методи соціологічного дослідження комунікації: опитувальні техніки (анкетування, інтерв'ю), спостереження, контент-аналіз, критичний аналіз дискурсу.

4.37. Соціологія молоді.

Молодь як специфічна соціально-демографічна група суспільства. Стан наукової розробки проблем молоді і молодіжної політики. Ціннісні орієнтації, життєві потреби і проблеми молоді. Освітня і професійна підготовка молоді. Формування національної самосвідомості та громадянської позиції молоді України. Концептуальні засади та основні принципи формування державної молодіжної політики. Особливості формування державної молодіжної політики в Україні.

4.38. Соціальний контроль.

Поняття та складові соціального контролю. Функції соціального контролю. Способи здійснення соціального контролю. Види соціального контролю. Система соціального контролю. Методи соціального контролю. Інформаційні технології як фактор демократизації соціального контролю. Соціодіагностика та її роль в здійсненні соціального контролю.

4.39. Організація роботи соціологічних служб.

Соціологічна служба як спеціалізована науково-дослідна організація. Соціологічна служба підприємства. Соціологічна служба на ринку послуг. Кадрове забезпечення соціологічної служби. Соціологічна служба в Україні: стан та перспективи.

4.40. Методика викладання соціології.

Роль та значення викладання соціології в процесі формування сучасного гуманітарного світогляду та соціологічної культури особистості студента. Нормативні документи з дисципліни «соціологія» та методика їх підготовки. Методика підготовки занять у вищій школі. Форми контролю знань студентів. Науково-дослідницька робота як засіб засвоєння теоретичного та емпіричного соціологічного матеріалу. Шляхи формування навичок самостійної роботи студентів.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право скласти вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

На факультеті створені належні умови для забезпечення навчання таких осіб.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Факультет соціально-економічної освіти та управління

*Ступінь: «**Магістр**»*

*Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки***

*Спеціальність: **054 «Соціологія»***

На базі ОКР «Спеціаліст»/ ступеня «Бакалавр»

**Вступне фахове
випробування**

Екзаменаційний білет № 5

1. Предмет та об'єкт соціології освіти.
2. Соціальні інститути. Види та функції.
3. Кількісні та якісні методи соціологічного дослідження.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ імені М. П. Драгоманова

Протокол № __ від «__»_____201__р.

Голова фахової комісії _____ / _____ /
Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. – М., 1992.
2. Волков Ю., Добренев В., Нечипуренко В., Попов А. Социология: учебник /под ред. проф. Ю.Г. Волкова. –М.: Гардарики, 2007.
3. Гіденс Ентоні. Соціологія/Пер. з англ. В. Шовкун, А.Олійник; Наук. ред. О.Іващенко. – К.: Основи, 1999.
4. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002.
5. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 2008.
6. Євтух В.Б. Концептуальні конструкти етносоціальних реалій: досвід трьохлітніх досліджень (три роки в НПУ імені М.П. Драгоманова): монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
7. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології: від античності до поч. ХХ ст. – К., 1993.
8. Исаев Б.А. Социология. Краткий курс. – СПб.: Питер, 2007.
9. Катаев Л.С. Сучасне українське суспільство: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
10. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс. –К., 2004.
11. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Базовий курс. -К., 2005.
12. Маковецький А.М. Теоретична соціологія: Навчальний посібник. – Чернівці, 2003.
13. Масионис Дж. Социология. – СПб.: Питер, 2004.
14. Общая социология: Учебное пособие /Под. общ.ред. проф. А.Г.Эфендиева. –М.: ИНФРА-М, 2002.
15. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Навч. посібник.- К., 1996.
16. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник. – К.: ВД "Професіонал", 2004.
17. Ритцер Джордж. Современные социологические теории.- Питер, 2002.
18. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К., 1995.
19. Ручка А.О., Танчер В.В. Очерки истории социологической мысли.- К.,1992.
20. Сірій Є.В. Соціологія: загальні теорії. –К., 2004.
21. Смелзер Н. Социология. – М., 1994.
22. Смелзер Нейл Дж. Проблеми соціології, Георг-Зімелівські лекції, 1955. – Львів: Кальварія, 2003.
23. Социология. Наука об обществе: Учебн. Пособие. Под общ. ред. проф. В.П.Андрущенко, проф. Н.И. Горлача. – Харьков, 1996.
24. Соціологічна думка України: Навч. посібник. –К., 1996.
25. Соціологія: которкий енциклопедичний словник . Під ред. заг. ред. В.І.Воловича. –К.: УЦДК, 1998.
26. Соціологія: Матеріали до лекційного курсу. Під ред. В.М. Пічі. – К., 1996.
27. Соціологія. За ред. В.Г.Городяненка. – К., 2002.

28. Соціологія: Навч. посіб. /За ред. С.О.Макеєва. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2005.
29. Соціологія. Підручник для соціогуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / Галушко К.Ю., Ярошенко А.О., Степико В.П., Яковенко А.К. та інші; гол. ред. В.Б. Євтух. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010.
30. Танчин І.З. Соціологія: Навч. посіб. –К.:Знання, 2007.
31. Теоретическая социология: Антология в 2 – х частях. –М., 2002.
32. Фролов С.С. Общая социология: учеб. –М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008.
33. Черниш Н.Й. Соціологія: Курс лекцій. – Львів, 1996.
34. Шаповал М. Загальна соціологія. – К., 1996.
35. Шаповал М. Соціологія національного відродження. –К., 1995.
- 36.Штомпка П. Социология. Анализ современного общества. М.: Логос, 2008.
37. Щепанський Я. Єлементарные понятия социологии. –М., 1969.
38. Энциклопедический социологический словарь. Под общ. ред. Г.В.Осипова. – М., 1995.
39. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. – Саратов, 1995.
40. Якуба О.О. Соціологія: Навч. посібник для студентів. – Харків, 1996.
41. Яременко С.Н. Социология: учебник/С.Н. Яременко, С.Я.Подопригора, И.В. Тумайкин. – Ростов н/Д: Феникс, 2008.